

U SPOMEN

Petar Strčić (Kras na otoku Krku, 24. kolovoza 1936. – Rijeka, 23. lipnja 2019.), povjesničar, arhivist, akademik

U Rijeci je 23. VI. 2019. preminuo akademik Petar Strčić, povjesničar, arhivist i organizator historiografskih događaja i procesa. Rođen je u Krasu na Krku 24. VIII. 1936., u obitelji koja se već sljedeće godine preselila u Rijeku radi očeva rada u građevinskoj djelatnosti, ali s rodnim je otokom cijeli život održao čvrstu identitetsku vezu. Osnovnu je školu polazio na Sušaku, odnosno Rijeci (1942. – 1946.), a gimnaziju na Sušaku (1946. – 1954.), gdje je i maturirao. U Rijeci je neko vrijeme polazio i Muzičku školu. Nakon mature upisao je studij povijesti na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, gdje je diplomirao 1961. kod akademika Vase Bogdanova. Tema je njegova diplomskoga rada bila o istočnom Jadranu 1918. godine. Kao apsolvent povijesti započeo je u Zagrebu i studij prava, što je potom neko vrijeme studirao i u Rijeci. Za arhivsku ga je djelatnost zainteresirao splet okolnosti, kad je na zamolbu profesora Jaroslava Šidaka i uz financijsku pomoć Bernarda Stullija, tada direktora Arhiva Hrvatske, pregledao rukopisnu i knjižnu ostavštinu dr. Dinka Vitezića u Vrbniku, o čemu je kasnije napisao iscrpno izvješće. Tako je i ostao raditi kao nastavnik povijesti u Osnovnoj školi Vrbnik šk. god. 1959./1960., a zatim je 1961. kratko radio i u mjestu Čavle, čekajući da se otvori radno mjesto asistenta u Sjevernojadranskom institutu JAZU-a u Rijeci. U tom je razdoblju bio i na odsluženju vojnoga roka (Bileća i Postojna, 1961. – 1962.).

Od 1961. bio je asistent, potom i znanstveni asistent Sjevernojadranskoga instituta JAZU-a u Rijeci, do 1978. godine. Na to je mjesto došao uz pomoć i podršku akademika Mije Mirkovića (Mate Balote), koji je tada bio voditelj Instituta (dr. Vjekoslav Bratulić bio je direktor). Nakon gotovo dvaju desetljeća u Sjevernojadranskom institutu (danas je to Zavod za povijesne i društvene znanosti HAZU-a u Rijeci, s područnom jedinicom u Puli), prešao je na radno mjesto stručnoga savjetnika Centra za radnički pokret i NOR u Rijeci (1978. – 1980.). Potom je imenovan direktorom Arhiva Hrvatske (danas Hrvatski državni arhiv) te se preselio u Zagreb. Na toj je dužnosti ostao cijelo desetljeće (1980. – 1990.), a zatim je imenovan upraviteljem Arhiva Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti (1991. – 2005.), što je bio do formalnog umirovljenja.

Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu doktorirao je 1991., disertacijom *Hrvatski narodni pokret u Istri i na Kvarnerskim otocima od kraja 40-ih do početka 80-ih godina 19. stoljeća*. Članom suradnikom Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti postao je 1992., a redovitim članom u Razredu za društvene znanosti 2000. godine. Kao akademik, u dva je navrata bio voditelj Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU-a u Rijeci (2008. – 2011. i 2012. – 2019.).

U svojoj šest desetljeća dugoj znanstvenoj karijeri akademik Petar Strčić ostavio je dubok trag u historiografiji Istre i sjevernoga Jadrana. Sam je smatrao da su na njega u formativnim studentskim i kasnijim danima jako utjecali Jaroslav Šidak, Josip Matasović, Mirjana Gross, Nada Klaić i Mijo Mirković, ali jak je bio i utjecaj Vjekoslava Štefanića, Bartola

Zmajića, Danila Klena, Mirka Zjačića i Dragovana Šepića. Arhivist, povjesničar, urednik knjiga i časopisa, poticatelj i popularizator znanstvenoga i stručnog rada u historiografiji, pedagog i organizator, objavio je sedamdesetak znanstvenih i stručnih knjiga te golem broj tekstova – znanstvenih rasprava i stručnih radova, recenzija, polemika i razgovora. Bavio se srednjovjekovnom, modernom i suvremenom povijesti Rijeke, Kvarnerskoga primorja i otoka, Istre i Gorskoga kotara. Svojim je radovima široko zahvatio historiografske teme o velikaškim obiteljima (Frankopani), statutima (Senj, Krk, Rab), o nacionalnim borbama u Istri u 19. i 20. stoljeću, o talijanskoj vlasti u međuraću, antifašističkom otporu, razvoju komunističkoga pokreta, o NOP-u i NOR-u, o borbi za priključenje Istre i Rijeke matici domovini poslije Drugoga svjetskog rata.

Bio je posljednji predsjednik Saveza arhivista SFRJ, predsjednik Povijesnoga društva Rijeka, Društva za hrvatsku povjesnicu, Povijesnoga društva otoka Krka, Čakavskoga sabora Žminj, pokretač i dugogodišnji urednik Krčkoga zbornika, glavni urednik *Arhivskoga vjesnika*, član uredništva mnogobrojnih časopisa i zbornika, izdavačkih savjeta mnogobrojnih izdanja u Zagrebu, Rijeci, Puli i drugdje.

Naposljetku, ali ne i najmanje važno, imao je važnu ulogu u stvaranju Odsjeka za informacijske znanosti na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu (arhivistika), predavao je na Pedagoškoj akademiji u Rijeci, na Pedagoškom fakultetu u Puli, na Filozofskom fakultetu u Zagrebu i drugdje. Osnovao je i deset godina vodio studij povijesti na Pedagoškom (danas Filozofskom) fakultetu Sveučilišta u Rijeci, tako što je okupio vrsne vanjske suradnike kako bi studentima povijesti pružio što više znanstvenih iskustava.

Akademik Strčić triput je dobio nagradu Grada Rijeke te nagrade Grada Krka i Pazina. Dobitnik je nagrade Grada Rijeke za životno djelo, za cjelokupan doprinos unapređenju i promicanju znanosti te doprinos istraživanju povijesti grada Rijeke i zapadne Hrvatske. Bio je počasni građanin čak pet općina i gradova u Primorsko-goranskoj županiji.

IZABRANE PUBLIKACIJE

Najvažnije objavljene autorske knjige:

Otok Krk 1918. Građa o Narodnim vijećima SHS i talijanskoj okupaciji 1918. godine, ser. Posebna izdanja, sv. 1, Rijeka – Pazin: Historijski arhivi u Rijeci i Pazinu, 1968.

Građa o talijanskoj okupaciji otoka Krka (od kraja 1918. do polovine 1919.), ser. Posebna izdanja, sv. 3, Rijeka – Pazin: Historijski arhivi u Rijeci i Pazinu, 1970.

Prvi tabor Hrvata Istre i Kvarnerskih otoka, Rubeši u Kastavštini, 1871, ser. Zavičajna biblioteka, knj. 4, Rijeka: Matica hrvatska, 1971.

Zapisnici sjednica Okružnog NOO-a za Hrvatsko primorje 1943-1945. godine, ser. Posebna izdanja, sv. 5, Rijeka – Pazin: Historijski arhivi u Rijeci i Pazinu, 1975.

Vanjskopolitička borba Josipa Broza Tita za Istru od 1941. do 1945. godine, ser. Biblioteka Dokumenti, sv. 1, Rijeka: Izdavački centar, 1978.

Na velikoj prekretnici: prvi hrvatski tabor Istre i Kvarnerskih otoka, ser. Istra kroz stoljeća, kolo 9, knj. 53, Pula – Opatija – Rovinj: Čakavski sabor i dr., 1989.

Koja je prva riječka gimnazija, ser. Posebno izdanje, Rijeka: Sušačka gimnazija, 1992.

Košljun i njegov franjevački samostan. Povijesni pregled s izborom literature, Rijeka – Košljun – Krk: Tiskara Rijeka, 1994.

Od papieza Aleksandra III do papieza Jana Pawla II: krotki zarys historii Pomorza Kvarnerskiego, Gorskigo Kotaru i Istrii Liburnijskej: z okazji wizyty papieza Jana Pawla II (czerwiec 2003 roku), Rijeka: Naklada Vitagraf – Linia vera, 2003.

Petar Stanković, život i djelo, Pula: Zavičajna naklada “Žakan Juri” i dr., 2011.

Najvažnije objavljene knjige u suautorstvu:

Stogodišnjica »Naše Sloge«, ser. Zavičajna biblioteka, knj. 1, Pazin – Rijeka: Dometi, 1970., suautor: Josip Bratulić.

Senjski statut iz 1388., u: Senjski zbornik 12, Senj: Gradski muzej Senj – Senjsko muzejsko društvo, 1987., suautor: Lujo Margetić.

Krčki (Vrbanski) statut 1388. godine, Krk: Povijesno društvo otoka Krka, 1988.; repr. 2008., suautor: Lujo Margetić.

Poglavnikovom vojnom uredu: Treći Reich, NDH, Sušak-Rijeka i izvješće dr. Oskara Turine 1943., ser. Nova istraživanja prošlosti Rijeke i riječkog područja, knj. 1, Rijeka: Povijesno društvo Rijeka, 1993., suautor: Antun Giron.

Zaobići Ingridstellung. Riječko područje u završnici Drugog svjetskog rata, ser. Nova istraživanja prošlosti Rijeke i riječkog područja, knj. 3, Rijeka: Povijesno društvo Rijeka, 1995., suautor: Antun Giron.

Hrvatski istarski trolist. Laginja, Mandić, Spinčić, ser. Posebna izdanja, knj. 134, Rijeka: Izdavački centar, 1996., suautorica: Mirjana Strčić.

Život i djelo dr. Ivana Črnčića (1830.-1897.), ser. Mala knjižnica “Krčkog zbornika”, knj. 2, Krk – Dobrinj: Povijesno društvo otoka Krka, 1997., suautorica Mirjana Strčić.

Mahnić i njegova Staroslavenska akademija: U povodu prijenosa posmrtnih ostataka krčkog biskupa dr. Antuna Mahnića iz Zagreba u Krk, 23. studenoga 2002. godine, ser. Mala knjižnica “Krčkog zbornika”, knj. 3, Krk – Rijeka: Povijesno društvo otoka Krka – Naklada Vitagraf, 2002., suautor: Anton Božanić.

Statut rapske komune iz 14. stoljeća / Statut communis Arbae, Rab – Rijeka: Grad Rab – Adamić, 2004., suautor: Lujo Margetić.

Dnevnički zapisi dr. Ante Mandića, Opatija: Udruga antifašističkih boraca i antifašista grada Opatije, 2017., suautorica: Maja Polić.

Robert Matijašić